

МИЛОРАД ГРУЈИЋ

ИЗГЛЕД ЈЕ СВЕ

У лето године 1956. у Новом Милошеву, у Беодри, у Банату, био сам, са сестром, гост код својих бабе и деде, са очеве стране, у улици Штросмајеровој број 20. Тако је било кроз то читаво рано детињство: најпре у Новом Бечеју, код маминих родитеља, и ујака, Пецарских, затим код две тетке у селу Кумане, и најзад у Новом Милошеву, код тетка-Наде Пајић, па код Чиче (његова кућа је била удаљена свега пет-шест кућа од дедине и бабине, на ћошку са улицом Серва Михаља), стрица, татиног рођеног брата, па код баба-Невенке, Кеке, и Бате, мога деде.

Играли смо се у дворишту, сви унуци, комшијска деца, десетак нас, можда и више. Лопта је била крпењача, тешко се шутала. Али, игру ништа није спречавало. Велика галама, ми голуждрави, само у гаћама, или с неким мајицама, или у хаљиницама, зајуривали смо се с краја на крај авлије, боси. Ја и не знам чега смо се и како играли, али, ето, сећам се те крпењаче, и шутања. Ту је била општа гужва, цика, и мада су владала некаква правила, којих се не сећам, а баба-Невенка би била судија, када би изашла из куће и делила правду, или доносила свакоме по парче хлеба, с машћу и ситном паприком, или само поквашеног водом, посутог шећером. То је била извесна краткотрајна пауза. После нас је слала на бунар, она је говорила „на валов”, да се мало оперемо и донесемо воде. Свако би добио канту или кантицу, спрам узраста. Бунар и базен, и „валов” за појење стоке, налазили су се иза ћошка, на дну улице Серва Михаља, где, доле, почиње атар села, према Новом Бечеју.

Усред игре, врискања, на врата капије, ушла је једна сподоба. Били смо вешти у томе да одмах све приметимо, сваки покрет, поремећај, и сви смо обратили пажњу, игра је одмах стала. Приближили

смо се, али је из куће изашла баба-Кека и викнула: Беж’те даље! Одмакнули смо се. Баба је ставила једну шамлицу на коју је гошћа села, у левом углу дворишта, испод дрвета вишње, у хладу. Затим је изнела једну хоклицу, ставила испред ње и усула јој чашицу ракије. Гошћа је сва дрхтала, попила ону ракију. Баба јој је сипала још једну. Она је посегнула у своју бошчу и извадила неки дуван, запалила и одувала дим према нама.

Некако смо се бојали те бабе. Била је као вештица, али не нека ружна, већ се видело да је била лепа. Некада. Нимало није личила на моју бабу. Баба-Кека је непријатељски расположена, незадовољна њеним доласком. Најрадије би је истерала из авлије, али због нечега није могла. Откуд ти, питала је. Ето, рече придошлица. Па где си ишла пре, опет моја баба-Кека. Била сам у Неузине. Опет код ћерке, или да се вратиш кући својој, зашто ниси ишла код синова у Нови Кнежевац, упита је моја баба-Кека, а ова отћути.

Дошао је деда-Драга, Бата, утерао кола у авлију, коње увео у шталу, истоварио терет, и сео на другу шамлицу поред придошлице. Попио је ракију и запалио дуван. Па пита баба-Кеку откуд она, прабаба Хермина. Па, мати ми је, може да дође, рече баба. Може, рече деда. Баба је била ауторитет којем се нико није супротстављао, никада. Није много причала, али се њена реч слушала. Што је ниси увела у кућу, пита деда. Та, ко зна где се повлачила у свом лутању, да ми унесе буре, или, не дај Боже, вашке! – отповрне Кека. Ту јој је добро. Изнела је још једну хоклицу и наређала нека јела. Моја прабаба узме залогај-два и остави све, па опет се дохвати ракије. Очи су јој лутале по нама, и са смешком нас гледала и са одобравањем нам климала главом. На себи је имала пунију мушку реклу и тамну дугачку хаљину, с неким ромбоидима. Док је баба-Кека улазила у кућу и враћала се с неким тањирима, прабаба-Хермина каже: Мој Бато, ето, у цркву могу да уђем, а у кућу своје ћерке не могу! Вратили смо се својим играма и потпуно заборавили на њу и не знам ни када је отишла.

Сада морамо да зауставимо време и покотрљамо га једно седам деценија унапред.

Живимо у Новом Саду, моја Горица и ја. Синови су нам завршили школе, позапошљавали се и оженили. Имамо четворо унучади. Све клише нашег времена. Станују близу нас, на Новом насељу, на 300–400 метара, са две стране, западно и источно од цркве. До почетка пандемије коронавируса виђали смо се редовно, долазили они код нас, ишли ми код њих. Онда су нас затварали, људи су радили од куће, ко је имао такав посао. Ми у пензији, једном недељно могли смо у набавке од 4 до 7 ујутру. Деца су нам долазила под прозор. Онда се и то опустило, али смо се ми све ређе виђали. Они

су били све више заузети, а ми се препустили своме самовању. Гледали смо телевизију и читали. Почео је рат у Украјини, свет узаврео, мења се. Као одјек узнемирило се и Косово. Као и други делови света.

Једног преподнева, у рану јесен, из компјутерског подсетника ми искочи опомена да је тога дана рођендан нашег најстаријег унука, Мике. Па кажем Горици: Ми заборавили! Она одмахне и вели: После подне ћемо.

После ручка и поподневног спавања, решимо да кренемо.

Како се ближим крају, све чешће мислим на неизговорене речи, на прећутано, не само у оквиру породице него уопште. Те се речи, никоме казане, све више гомилају, њих је више него оних које смо рекли.

Нисмо се нешто облачили и дотеривали. Нама је излазак на улицу, као корак у неко наше двориште. Не обраћамо пажњу на то како се одевамо. Свртели смо у пиљарницу и купили воће, а за слављеника понео сам једну књигу из своје богате библиотеке. Обоје смо у папучама, вучемо се тих неколико стотина метара и пењемо на трећи спрат. Лифт не ради. Ћутимо.

Дошли смо до врата и позвонили. Чујемо галаму и музику у стану. Нико нам не отвара. Опет звонимо. Погледам своју Горицу. Није офарбала косу, па јој је половина косе на темену седа, а ова према врату тамнобраон. Ја се нисам обријао. Требало је да се обријам. Драпаво смо обучени. Нисмо баш репрезентативни. Она гледа мене, ја њу. Некако сам се стужио. Али, одмахнем замишљено, немамо ми више снаге за дотеривање. Горица куца на врата, лупа. Видим да нас неко гледа кроз „шпијунку”, али врата се не отварају.

Неће да нас приме..., рече Горица.

Они се нас стиде, помислим, али не рекох ништа него и то оде у магацин неизговорених речи.

Оставимо кесе са воћем и ону књигу на отирач, па кренемо да силазимо. Изађемо на улицу. Горица ме ухвати под руку. Дођемо до цркве и уђемо унутра. Прекрстимо се и стојимо тако онемели, ваљда свако у себи понављајући неку своју молитву. Нема много света у цркви. Одстојимо можда пола сата и изађемо. Ја се сетим прабабе Хермине. Заустим: „Јесам ли ти спомињао...”, али одустанем. И то ставим у ону камару неизговорених речи.